

Τα παιδικά χρόνια είναι πάντα ένα καταφύγιο, μια αγιάλη όλο ζεστασιά, μια μήτρα απ'όπου ξεκινούν τα πάντα για να καταλήξουν και πάλι εκεί όταν αρχίζει να πλημμυρίζει η νοσταλγία. Αυτή η "νομοτέλεια" είναι ιδιαίτερα έντονη στους καλλιτέχνες - δημιουργούς, που ουσιαστικά ποτέ δεν φεύγουν καλά - καλά από την παιδική ηλικία μ'όλες εκείνες τις πρώτες εικόνες, μ'εκείνο το παρθενικό κύταγμα της ζωής. Ένα κύταγμα, που προιαθορίζει εν πολλοίς όλα τα κατοπινά.

Με τη νουβέλα του ο Γ.Μ. αποπειράται μια επιστροφή σ'εκείνα τα χρόνια. Την είχε πρωτοκάνει στο χωριό του, την Λύση, πριν από την τραγωδία, έμειναν όμως ^{με την εικόνα} πίσω τα χειρόγραφα όπως και όλα τ'άλλα ~~με την εικόνα~~ και χρειάστηκε, φοιτητής πια στην Μόσχα ο συγγραφέας, να ξαναπάρει το νήμα. Έτσι η νουβέλα ^{το κείμενο} που έχουμε στα χέρια μας είναι, όπως λέει και ο ίδιος, "πολύ διαφορετικό από το παλιό όσον αφορά τη συναισθηματική του φόρτιση και τον τόνο". Πιστεύω, ότι κανονικώς εχόντων των πραγμάτων, η συναισθηματική φόρτιση θάπρεπε νάταν πυκνότερη στην καινούρια γραφή των "Κλεμμένων σταφυλιών". Η απόσταση λειτουργεί αντιστρόφως ανάλογα ~~στις περιπτώσεις αυτές~~ ^{Εκεί} και η πικρή μοίρα της Λύσης, πούχε μεσολαβήσει, θάπρεπε να φορτίσει ακόμη περισσότερο το συναίσθημα.

Όλ'αυτά όμως έχουν θεωρητική μόνο σημασία. Εκείνο που βαρύνει εδώ είναι ότι ο Γ.Μ. ανασύρει από την μνήμη ζωντανές μορφές, βγαλμένες ατόφιες μέσα από την ζωή του Κυπριακού χωριού. Δεν ξέρω γιατί αλλά μένα με συγκίνησε περισσότερο απ'όλους η μορφή της γιαγιάς, εκείνη η σιληράδα της μορφής, που δεν μοιάζει με τις ειδυλιακές γιαγιές, τις αγίες.

Το ρεαλιστικό στοιχείο είναι γενικά έντονο μέσα στην γραφή του Γ.Μ., ένας ρεαλισμός που πηγάζει από την κοινωνική προέλευση του συγγραφέα, τον ταξινό τρόπο με τον οποίο προσεγγίζει τους ανθρώπους, την διάθεση του να ναντικυρίζει κατάματα τα πράγματα.

Οι μορφές, που παρελαύνουν μπροστά μας αν και δένουν μεταξύ τους κινούνται, μ'ελάχιστες εξαιρέσεις, παράλληλα η μια προς την άλλη χωρίς να δημιουργούν σοβαρούς συσχετισμούς μεταξύ τους.

Υπάρχουν εδώ οι εικόνες του παππού του παπουτσή και της γριάς της Παναγιώτας, που γιατρεύει όλες τις αρρώστιες, και του άντρα της του Κωσταντή, που χάθηκε στον πόλεμο για να ξαναγυρίσει ύστερα

από χρόνια για να πεθάνει στο χωριό του και του Χριστοφή με το σπάνιο ταλέντο του ζωγράφου και του Φαίωνα με την φοβερή αρώστια πούλωσε κυριολεκτικά παίρνοντας μαζί του και την μεγάλη του αγάπη για την Χριστίνα.

Υπάρχει ^{γιατί είναι αδύα} και κάποια ατμόσφαιρα που κάνει ανοίγματα και προς τον θρύλο, απουσιάζει ^{και} όμως ^{και} συνθετικώτερη εικόνα. Και το κατανοούμε σε κάποιο βαθμό αυτό. Η γωνιά λήψης είναι εκείνη του παιδιού, που ζει περισσότερο με τις αισθήσεις και τα αισθήματα.

Τι γίνεται όμως όταν μπροστά στο παιδί ορθώνονται γεγονότα όπως εκείνα με την ΕΟΚΑ, τους ήρωες κτλ. ^{και} ^{τις} διακοινοτικές συγχιρώσεις, γεγονότα που επηρέασαν βαθειά όλες τις κατοπινές εξελίξεις; Εδώ δυστυχώς ο Γ.Μ. δεν κατόρθωσε να βρει τον τρόπο προσέγγισης τους. Έστω μέσα από το παιδικό μάτι, ~~αλλά με πια στάση σε ανάλυση.~~ Έτσι όπως παρατίθενται αυτά τα γεγονότα σαν ειδήσεις ~~των τοπικών υπηρεσιών~~ με τις γνωστές μάλιστα εξάρσεις τοποθετούν τον ήρωα στον ρόλο ενός παθητικού δέκτη, χωρίς καμία κριτική στάση απέναντι τους. Μόνο σε κάποιο σημείο, στην προτελευταία σελίδα, ο έφηβος πια πούχε στο μεταξύ στρατολογηθεί σε κάποια στρατιωτική αντιτουρκική οργάνωση μας λέει, μετά από ένα δυστύχημα, πως διάνοψε τις σχέσεις του μαζί της γιατί "ποτέ του δεν είχε πιστέψει στους σιοπούς εκείνης της οργάνωσης". Γιατί, πώς, τί διεργασίες είχαν συντελεστεί μέσα στην καρδιά και το μυαλό του έφηβου δεν μας το λέει ο Γ.Μ. και θα μπορούσε να μας το πει χωρίς να ξεφύγει από το κλίμα του βιβλίου, χωρίς να παραβιάσει αισθητικά οτιδήποτε.

Διαφορετικά δημιουργεί άθελα του ο Γ.Μ. ένα ερωτηματικό στον αναγνώστη, μια απορία εντελώς αχρείαστη.

Για την ιστορία η νουβέλα αυτή του Γ.Μ. δημοσιεύτηκε σε συνέχειες στην "Χαραυγή".

ΠΑΝ. ΠΑΘΟΝΙΔΗΣ